

Rapphönan 10 år

2009-2019

Text: Eva Stenvång Lindqvist
Foton ur Rapphönans arkiv

Rapphönan ställer ut på Falsterbo Bird Show 2010. Från vänster Marianne Dannbäck, Anne Thorsell, Lotta Berg, Gigi Sahlstrand, Josefine Brantmark, Eva Stenvång Lindqvist och Susann Östergård.

Inledning

Detta är historien om Rapphönan, ett fristående nationellt nätverk för tjejer som skådar fågel. Syftet med Rapphönan är att coacha tjejer som skådar, eller vill börja, samt att underlätta för dem att lära känna varandra och engagera sig i fågel-föreningarna.

Vi vill inledningsvis poängtera att Rapphönan inte var först med att samla fågelintresserade tjejer. Dels tog dåvarande Sveriges Ornitologiska Förening nationella initiativ för att uppmuntra skådande bland kvinnor, bland annat genom kampanjen "Tjej-SOF" i början av 1990-talet. Dels fanns det när Rapphönan bildades redan lokala tjejgrupper på flera håll i landet.

Historien bakom dessa tidigare initiativ och grupper återstår att skriva och av andra än oss tjejer bakom Rapphönan.

Vi vill också betona att det idag är i de lokala Rapphönegrupperna som aktiviteter och engagemang frodas. Dessa gruppers historia återstår också att skriva, av initiativtagare och

engagerade, ur det perspektivet att de är viktiga markörer i fågelskådandets historia regionalt och lokalt.

I takt med att dessa grupper blivit fler, allt fler tjejer idag engagerar sig i fågelföreningarna samt att sociala medier väsentligt har underlättat kontaktskapande och nätverkande regionalt och lokalt har Rapphönanas nationella initiativ begränsats.

Rapphönan bildades i all enkelhet för att till en början underlätta för skådade tjejer att komma i kontakt med och lära känna varandra. Vi grundare kunde inte föreställa oss vilket uppdämt behov det fanns runt om i landet av ett nätverk som detta. Men (alltför) många tjejer vittnade om att de inte riktigt kände sig hemma i den mansdominerade fågelskådarvärlden. Och inte alltid som välkomna tillskott, vare sig ute i fält eller i föreningarna.

Vi har under dessa tio år haft ett slags vision om att Rapphönan inte skulle behövas längre. Den visionen tycker vi efter detta decennium är nära att uppfyllas. Idag är många fler tjejer aktiva i fågel-

föreningarna och i styrelserna är könsfördelningen på många håll betydligt jämnare än förr. Vi har många exempel på kompetenta, engagerade tjejer som antagligen aldrig "upptäckts" om det inte varit för Rapphönan men som nu sitter i fågelföreningarnas styrelser ända upp på högsta nivå.

Fågelskådande tjejer syns också i media i en helt annan omfattning än tidigare, vilket säkert inspirerat fler kvinnor till att börja skåda fågel. Det gäller media både nationellt, regionalt och lokalt. Idag är det inte längre "bara" män som företräder fågelskådning som intresse.

Vi vill med denna sammanställning dokumentera Rapphönans utveckling och betydelse innan detta faller i glömska. Hade vi varit en förening hade det funnits sedvanlig dokumentation i form av protokoll och tidskrifter för framtidens skådare och forskare att ta del av. Som nätverk lämnar Rapphönan inget sådant efter sig, men i detta doku-

ment har vi sammanfattat de viktigaste händelser som markerat Rapphönans utveckling.

Vi var förvisso flera grundare, men de två tjejer som tillsammans drivit och utvecklat nätverket under dessa tio år är Gigi Sahlstrand och Eva Stenvång Lindqvist, vars bok *Börja skåda fågel* (se sidan 6) också haft mycket stor betydelse.

Eva och Gigi vid lanseringen av andra upplagan av *Börja skåda fågel*, april 2017.

Rapphönan har bidragit till att samla och engagera fågelintresserade tjejer över hela landet. Bilden från en av de nationella träffarna, på Hållö med omnejd hösten 2012.

2009

Rapphönan bildades 28 februari av en grupp skådartjejer från Stockholmstrakten på initiativ av Gigi Sahlstrand. Övriga grundare var Eva Stenvång Lindqvist, Lotten Sjölander, Sanja Gustafsson och Angelica Aronsson. Vi hade under en tid diskuterat behovet av ett nätverk för tjejer som skådade aktivt, eftersom vi på den tiden inte var så många. Efter en god lunch hos Gigi på Färingsö gick startskottet, vilket firades med pyttelite skumpa (i snapsglas med tanke på förarna), och en kaka prydd av en rapphöna (dock ej äkta!).

Det florerade flera namnförslag, men vi enades till slut om Rapphönan som vi tyckte var ett kul namn – och vi skådartjejer är rappa och trivs i flock!

En mejlinglista skapades samtidigt som vi kontaktade aktiva skådartjejer vi kände, eller kände till, som skulle kunna vara intresserade av att haka på.

Rapphönan's första skådarpub anordnades 31 mars på O'Learys på Centralen i Stockholm. 13 tjejer, samtliga från Stockholm, mötte upp. Skådarpubarna i Stockholm har sedan dess fortsatt vår och höst, en gång i månaden, fast på Taverna Efes vid Brunkebergstorg.

Glada skådartjejer på första Rapphönepuben, 31 mars.

En första hemsida för nätverket var klar i slutet av april – domänen www.rapphonan.se hade visat sig vara ledig – och därmed kunde vi gå ut med nyheten om bildandet.

Ett pressmeddelande gick ut 23 april och det citerades nästan ordagrant av Sveriges Ornitologiska Förening, SOF (nuvarande BirdLife Sverige) och Club300 på deras hemsidor. Tidsskrifterna *Vår Fågelvärld* och *Roadrunner* upp-

märksammade tilldragelsen. Här är ett utdrag ur pressmeddelandet:

"Rapphönan

– nätverket för tjejer som skådar aktivt

Ett nytt skådarnätverk har bildats, Rapphönan. Det är öppet för tjejer som satsar på sitt skådande och gillar rariteter.

Initiativtagare är Gigi Sahlstrand, ledamot i Stockholms Ornitologiska Förenings styrelse och välkänd bland Stockholms-skådarna. Gigi har även under en rad år anordnat skådarresor för enbart tjejer som en del av StOF:s program.

Den som ansluter sig till Rapphönan kommer med på en mejlinglista, och bjuds även in till skådarpubar. På sikt är det tänkt att fler aktiviteter ska anordnas, och gärna också utbyten med andra nätverk för kvinnor som skådare. En ambition är att nätverket på sikt ska bli rikstäckande.

Avsikten är inte att bilda någon ny förening. Rapphönan ska "bara" vara ett nätverk, som underlättar för tjejer som skådare att lära känna varandra. Alla hittillsvarande Rapphönor – ett 40-tal – är redan medlemmar i SOF och StOF, och flertalet tillhör även Club300.

Gigi Sahlstrand håller samman nätverket och ansvarar för mejlinglistan, med stöd av ytterligare några av Stockholms-traktens skådartjejer. Rapphönan har även en webbsida, www.rapphonan.se. Den är öppen för alla.

Är det verkligen nödvändigt med ett särskilt kvinnligt nätverk?

– Ja, som ett komplement, förklarar Gigi Sahlstrand. Rapphönan vill pusha och främja tjejer som skådare aktivt och är raritetssugna. Vi är i minoritet och behöver peppa varandra."

Uppmärksamheten blev mycket stor, och allt fler skådartjejer anslöt sig, inte bara från Stockholmsområdet. Inriktningen var alltså till en början på aktiva tjejer som ville satsa på sitt skådande och gillade rariteter. Med tiden skulle det dock visa sig att även allmänt fågelintresserade kvinnor ville vara med – läs mer på sidan 7. Det ledde till att vi tog bort ordet "aktivt" ur vår "slogan".

Gigi blev under våren invald i SOF:s, numera BirdLife Sveriges, fågelintressekommitté.

Den 2 maj medverkade Eva i P1-programmet Naturmorgons direktsändning från Angarns-sjöängen utanför Stockholm och fick då möjlighet att berätta om det nya nätverket – första gången Rapphönan uppmärksammades av riksmidia. Börja lyssna [här](#) – ungefär 10 minuter in i programmet.

I nummer 2 2009 av Stockholms Ornitologiska Förenings tidskrift *Fåglar i Stockholmstrakten* skrev Eva om Rapphönan's bildande. Läs artikeln [här](#).

Den 14-17 maj gick Stockholms Ornitologiska Förenings femte tjejresa till Öland av stapeln, under ledning av Gigi. Som ett led i marknadsföringen av det nya nätverket stod det "Rapphönorna" i vartenda av de åtta (!) larm som gick ut via Club 300:s larmsystem BMS (idag Bird Alarm) under resan.

Fin promenad ackompanjerad av fågelsång i Ottenby lund under StOF:s tjejresa i maj.

Under resan fick Eva idén att skriva en bok om fågelskådning, *Börja skåda fågel*, och Gigi nappade på att vara medförfattare. Kontakter togs senare med SOF som ställde sig positiva till att ge ut boken på föreningens förlag.

Rapphönans logotyp tecknades av skådardottern och fältbiologen Isabelle Scharin. En profilkollektion för Rapphönan började planeras, liksom dekaler. Ett diplom togs också fram, som under de första åren delades ut till Rapphönor som uppnått 300 Sverige kryss. Snart blev vi dock så många i nätverket, och spridda över landet, att det inte gick att fortsätta traditionen.

Rapphönan Eva Brandt tar emot sitt diplom på oktoberpuben 2009.

I oktober fanns Rapphöne-dekaler, pins och tröjor till försäljning via hemsidan, och "visitkort" togs fram för utprintning. En dekal sitter sedan dess på många skådartjevers tubstativ och bilar!

Rapphönans första sortiment, här fotograferat i samband med tälthelgen på Öland 2010 (se sidan 6.)

Den 10 oktober 2009 firade Club300 25 år, och under jubileumsmiddagen uppmärksammades till vår stora glädje det nybildade nätverket av kvällens konferencier Henrik Waldenström.

Stockholms Ornitologiska Förening fyllde 50 år 25 november, vilket firades på Naturhistoriska Riksmuseet där föreningen bildades. Bland föredragshållarna fanns Eva, som berättade om det nya nätverket för en stor publik.

2010

En nationell Rapphöneträff anordnades i Dalarna i mars, då ugglor och spettar stod på programmet. Gigi ledde resan och Leksands Fågelklubb var en uppskattad värd för nätverket. 16 Rapphönor deltog – inte alla från Stockholm. Läs [rapporten](#).

Angelica Aronsson, en av grundarna, i fågelmarkerna utanför Leksand.

"Rapphönanas vänner" blev en ny grupp på Facebook som både kvinnor och män välkomnades att gå med i. Gruppen har i början av 2019 närmare 1 800 medlemmar.

Vid SOF:s årsmöte i Höllviken 16-18 april presenterade Eva det nya nätverket med ett bildspel för ombuden från de regionala föreningarna. En presentation av upplägg och innehåll i den kommande boken *Börja skåda fågel* gjordes också.

Under Club300:s tälthelg på Ölands södra udde 3-5 maj ställde Rapphönan ut tillsammans med SOF och Naturbokhandeln. Samtidigt marknadsfördes *Börja skåda fågel* av Eva och Gigi.

SOF sponsrade en flyer för Rapphönan, med logotypen på framsidan och en kort text på baksidan.

Profilkollektionen kompletterades och nya bilder togs av Rapphönor i damtoppar i glada färger.

***Börja skåda fågel* lanserades** 3-5 september på Falsterbo Bird Show med en releasefest torsdagen den 2 september. Radioprogrammet Naturmorgon direktsände 4 september med Gigi och Eva på plats tillsammans med en fältreporter. Rapphönan hade en egen välbesökt monter på mässan. Gigi utsågs under eventet till Årets Silvertärna, en utmärkelse

som går till en kvinnlig fågelskådare som utmärkt sig som en inspiratör och ett föredöme. Anledningen var förstås till stor del Rapphönan.

Anders Wirdheim, informationsansvarig på SOF och den som gjorde layouten, presenterar boken och författarna under Falsterbo Bird Show.

Annika Morberg, Gigi Sahlstrand och Lena Möre mannekångar på Brunkebergstorg.

Boken fick mycket publicitet under den tid som följde – att det var två kvinnor som skrivit, i en i övrigt rätt mansdominerad skådarvärld, bidrog till uppmärksamheten.

På årets bokmässan i Göteborg 23-26 september nådde boken en större publik. Eva och Gigi var på plats och höll också föredrag från trädgårdsscenen. Under de närmaste åren höll de två författarna sedan åtskilliga föredrag om boken – och om Rapphönan – runt om i landet.

Gigi rekryterades som reseledare av SOF:s resebyrå AviFauna, som nu insett potentialen i att börja med tjejresor. Den första resan planerades in till sommaren 2011.

SVT:s Mitt i naturen sände ett 7 minuter långt inslag om Rapphönan och boken 28 oktober. Gigi och Eva intervjuades, och reportageteamet följde sedan en grupp Rapphönor på en exkursion vid Svartsjövikens på Mälaren.

Det regnade kraftigt under inspelningsdagen. Eva fick hjälp av Barbro Persson att hålla sig torr under intervjun.

Efter programmet började allt fler ”nybörjare” höra av sig och ville vara med. Det fick de självklart! Vi hade bara inte förstått vidden av behovet – att det fanns många fågelintresserade tjejer som helst ville ha kontakt med andra tjejer med samma intresse innan de engagerade sig i den lokala eller regionala fågelföreningen. Vi fick från och med nu många vittnesbörd om hur kvinnor upplevde föreningarna som mansdominerade och ”slutna sällskap för fågelexperter”.

Rapphönan Anita Melin blev under hösten den första kvinnan som uppnådde 100 kryssade arter i

”Stockholms betong”. Hon belönades med Rapphönan Bragddiplom.

Anita Melin, till höger, visar Rapphönan väst tillsammans med Lena Radler i maj 2010.

Club300 lovade att bekosta en roll-up att använda vid publika tillfällen, och gåvan ”överlämnades” av ordföranden Kjell Yngerskog vid en skådarpub i Stockholm i slutet av året.

I Fågelåret 2009 – SOF:s årliga publikation – lades det i förordet stor tonvikt vid det ökande intresset bland kvinnor för fågelskådning. Och omslaget till publikationen pryddes av en rapphöna!

2011

En Rapphöneresa till Skåne genomfördes 5-8 januari under ledning av Gigi. Höjdpunkten var när en hel grupp (äkta) rapphönor – lika många som de deltagande Rapphönorerna var – trippade förbi fönstret under en av frukostarna... Läs [rapporten](#).

Den 1 februari bildades Rapphönan Västmanland, den första lokala Rapphönegrupp som startade där det inte sedan tidigare funnits någon tjejgrupp inom den regionala eller lokala fågelföreningen. Sara Wändell tog initiativet.

En nationell Rapphöneträff hölls vid Hornborgasjön 1-3 april med Lotta Berg, Josefine Brantmark, Anette Strand och Gigi som organisatörer. Träffen genomfördes med stöd av SOF, vars tidskrift *Fågelvännen* (numera nedlagd) uppmärksammade den med en artikel. 40 Rapphönor från hela landet deltog. Läs [rapporten](#).

Boken Börja skåda fågel var dragplåstret på mässan Nordiska Trädgårdar 24-27 mars, då SOF

hade en stor monter. Även Rapphönan syntes i montern och hade sin roll-up och flyers på plats. Eva och Gigi höll föredrag från scenen.

Roll-upen sponsrades av Club300.

Rapphönan Västmanland hade en monter på fågelskådmässan Fåglar i Focus i Strömsholm 16-17 april – första gången en lokal Rapphönegrupp ställde ut. Christina Bredin fanns på plats och Eva medverkade med föredrag.

P1-programmet Naturmorgon uppmärksammade åter Rapphönan 28 maj, när det direktsändes från Leksand. Gigi och Eva medverkade under sändningen, som skedde under Stockholms Ornitologiska Förenings tjejresa till Dalarna. Rapphönan fick snart mer publicitet, när Eva berättade om nätverket i Karlavagnen i P4 16 juni.

En skådarhelg vid Tåkern anordnades 10-12 juni på initiativ av Ellen Hultman, dock med få deltagare på grund av flera sena förhinder. Läs [rapporten](#).

Flera Rapphönor var SOF-volontärer under några sommarveckor på Ölands södra udde. Som volontärer informerade de både om SOF och Rapphönan och "pratade fågel" med turisterna på udden. Traditionen har sedan fortsatt. På plats denna sommar: Lotta Berg, Hanna Berg, Evy Blom, Marianne Dannbäck och Annika Morberg.

Rapphönan Sörmland bildades 25 augusti på Hävringe i Sörmlands skärgård, i samband med en exkursion där 17 tjejer deltog. Susanne Stilling var initiativtagare och Gigi deltog.

Rapphönan deltog för andra gången i Falsterbo Bird Show, 2-4 september, och Rapphönan väckte stor uppmärksamhet i media. Stina Thelander blev Årets Silvertärna, aktiv i Göteborgs Ornitologiska Förening och inte minst dess tjejgrupp LadyBirds bildad redan 2002. (Stina avled 2014.)

Den första Rapphönan att nå 400 Sverige kryss var Lena Radler. Det var med en eksångare och datumet var 12 september. Hon fick sedermera Rapphönans Gulddiplom.

Lena Radler med sitt diplom.

Den 21-23 oktober samlades 18 Rapphönor på Getterön för att skåda tillsammans. Den lokala tjejgruppen Tärnorna medverkade. Läs [rapporten](#).

Havs fågelskådning i blåsten.

Rapphönan Gotland bildades 31 oktober, på initiativ av Mia Holmebrant. **Rapphönan Skåne** hade "avspark" den 24 november, med skådarpub på Gloria i Lund. Carina Palm tog initiativet.

Den 12 juni fick Eva och Gigi ta emot Rosenbergpriset, vid en ceremoni i Örebro. I mitten Sten Wahlström, Rosenbergstiftelsen.

2012

Ett flersidigt reportage om tjejer och skådnung publicerades i Svenska Dagbladet 1 april, där Rapphönan fick god publicitet. Bland annat skildrades en Rapphöneexkursion vid Svartsjövikens på Mälarsöarna.

Rapphönan Norrköping bildades i samband med en inneträff anordnad av Fågel föreningen i Norrköping, FINK. Eva höll föredrag.

Den 14 april anordnades Tranans dag vid Hornborgasjön. Rapphönan marknadsfördes av lokala Rapphönor, som också informerade om lokala fågelföreningar. Gigi och Eva höll föredrag. Den 5 maj medverkade Eva och Gigi med föredrag på Skärfläckans dag vid Getterön.

Den fina utmärkelsen Rosenbergpriset delades ut till Gigi och Eva gemensamt 12 juni i Örebro. De fick priset för sitt "... gemensamma och framgångsrika arbete med att öppna nya vägar och metoder

för att sprida kunskap om fåglarna och deras roll i naturen". Priset delas årligen ut till minne av den legendariske fågelkännaren Erik Rosenberg (1902-1971). Efter prisutdelningen, vid en ceremoni i samband med kommunfullmäktiges sammanträde, följde lunch och en utflykt till Rynningeviken.

Samma dag släpptes Rapphönan nya hemsida, som lagts inom SOF:s nya administrativa system och på så vis sponsrades av SOF. Sidan togs fram av Eva under våren. Sidan fanns kvar till hösten 2018, då en ny fristående sida lanserades.

De lokala grupper som dittills bildats fick egna presentationssidor på hemsidan, vilket också betydde att Rapphönan Stockholm "bildades". Nu fanns det Rapphönegrupper i hela landet!

Gigi lämnade i juni sitt jobb inom IT-branschen för att bli Sveriges första professionella kvinnliga fågelskådare.

På väg till Hållö!

En nationell Rapphöneträff hölls vid Ännsjön i Jämtland 25-29 juni i samarbete med SOF. Ulla Falkdalen, då kontaktperson för Rapphönan Jämtland-Härjedalen, och Anette Strand från SOF var värdar. 17 Rapphönor deltog. Läs [rapporten](#).

Årets Silvertärna 2012 blev Elisabet Carlsson, Sundsvall, som under några år samlat fågelintresserade tjejer i tjejgruppen Ringduvorna. Utmärkelsen delades ut vid Falsterbo Bird Show, där Rapphönan medverkade med en monter och föredrag. I samma veva anslöt sig Ringduvorna till Rapphönan och blev Ringduvorna/Rapphönan Medelpad.

En Rapphöneträff genomfördes i Bohuslän 16-19 september, med bland annat övernattnig på Hållö och fantastisk havsfågelskådning. Helgen anordnades i samarbete med SOF, ledare var Gigi och Lotta Berg. 25 Rapphönor deltog. Läs [rapporten](#).

Rapphönan Norrköping utvidgades i samband med ett regionmöte med Östergötlands Ornito-

logiska Förening under hösten till att omfatta hela Östergötland.

Rapphönan Uppland bildades i december, på initiativ av Upplands Ornitologiska Förenings ordförande Jan Wärnbäck.

Årets Silvertärna Elisabet Carlsson intervjuas av SOF:s dåvarande ordförande Dennis Kraft.

2013

Gigi blev invald i Club300:s styrelse vid årsmötet i Lund 23 mars och satt sedan i styrelsen till 2017.

En nationell Rapphöneträff anordnades vid Hornborgasjön 5-7 april, med Lotta Berg som ledare. 40 Rapphönor deltog. Läs [rapporten](#).

Rapphönan Värmland bildades under våren. Linda Åström Halvorsen tog initiativet.

Under mässan Nordiska Trädgårdar 11-14 april ställde SOF åter ut med en stor monter, där Rapphönan kunde marknadsföras. Boken *Fåglarnas trädgård*, som skrivits av Eva tillsammans med Niklas Aronsson, lanserades.

Vid SOF:s årsmöte i Kilsbergen 19-21 april blev Eva invald i valberedningen, föreslagen för sitt stora kontaktnät bland skådande kvinnor. Då den temadag som föregick årsmötet handlade om fågelintresse höll Eva ett föredrag om Rapphönan och Elisabet Carlsson om Ringduvorna/Rapphönan Medelpad. SOF lade vid detta årsmöte till BirdLife Sverige i namnet, vilket vi hädanefter skriver. Under årsmötet fick Ulla Falkdalen, Östersund, föreningens forskningspris för sitt mångåriga arbete med jaktfalkar.

Ulla Falkdalen tillsammans med dåvarande ordföranden i forskningskommittén Henri Engström.

Våren 2013 sände Tv4 frågeprogrammet Fantasterna. Det tionde och sista avsnittet hade fåglar som tema och sändes i juni. Bland de fem tävlande

fanns två Rapphönor: Stina Andersson, som vann tävlingen, och Gigi.

Gomorrön Sverige uppmärksammade Rapphönan 18 juli, då Gigi medverkade.

Rapphönan Lotta Berg blev Årets Silvertärna.

Utmärkelsen delades ut på Falsterbo Bird Show 30 augusti – 1 september. Hon fick priset för sitt breda fågelengagemang, inte minst som *”aktiv profil”* i Rapphönan. Fotografen Cecilia Rudengren, Stockholm, vann årets fototävling. Cecilia är förstårs Rapphöna! Som vanligt hade Rapphönan en monter på mässan. Och bland volontärerna fanns återigen Annika Morberg och Marianne Dannbäck.

Lotta Berg, Årets Silvertärna 2013.

Annika Morberg och Marianne Dannbäck tog emot vid entrén.

En nationell träff hölls 20-22 september vid den uppländska fågellokalen Hjälstaviken med boende på Biskops Arnö folkhögskola. Gigi och Marianne Dannbäck ledde. 20 Rapphönor deltog.

2014

Den 28 februari fyllde Rapphönan 5 år, vilket firades med trerättersmiddag på Taverna Efes vid Brunkebergstorg i Stockholm, där Rapphönan Stockholms skådarpubar brukar hållas. Jubileet uppmärksammades av Natursidan.se, som gjorde en intervju med Gigi och Eva om de första fem åren. Läs den [här](#).

Gigi och Eva uppvaktades med blommor under jubileumsmiddagen.

En nationell Rapphöneträff hölls i Nordvästra Skåne 21-23 mars, i samarbete med Rapphönan Skåne och Kullabygdens Ornitologiska Förening. Carina Palm och Christel Stenberg ledde träffen, som stöddes av BirdLife Sverige. 43 Rapphönor deltog. Läs [rapporten](#).

Två Rapphönor valdes in i BirdLife Sveriges styrelse vid årsmötet i Kalmar i slutet av april: Lotta Berg, Skara, och Karin Forsell, Norrköping. Lotta har länge varit engagerad i Rapphönan och Karin startade Rapphönan Norrköping/Östergötland.

Lotta Berg och Karin Forsell.

Eva blev Årets Silvertärna på Falsterbo Bird Show 5-7 september. Hon fick utmärkelsen bland annat som en av de drivande bakom Rapphönan, författare till *Börja skåda fågel* och för engagemanget i att öka intresset för fåglar i trädgårdsvärlden – inte minst genom boken *Fåglarnas trädgård* – samt insatserna som valberedare i BirdLife Sverige.

Eva i BirdLifes monter under mässan.

Sara Skidell, Lotta Berg och Monica Pedersen i Rapphönan monter, som Rapphönan Skåne sedan dess ansvarat för.

En nationell Rapphöneträff hölls i småländska Grimslöv 26-28 september. Den anordnades av Leader Linné i samarbete med Rapphönan. 40 Rapphönor deltog.

Ett stort gäng Rapphönor samlades vid Tåkern i maj.

2015

Rapphönan Marianne Dannbäck, Färingsö, blev invald i Club300:s styrelse 15 mars och fick ansvar för programverksamheten. Marianne har varit Rapphöna ända sedan starten.

Rapphönan Gunilla Hjorth, Stockholm, valdes in i BirdLife Sveriges styrelse vid årsmötet i Gottskär 18-19 maj. Gunilla är sedan länge engagerad i Stockholms Ornitologiska Förening och Rapphönan Stockholm.

Gunilla Hjorth.

En nationell Rapphöneträff anordnades vid Tåkern 8-10 maj. 48 Rapphönor deltog. Karin Forsell och Gunilla Wetterling var värdar. Radioprogrammet

Naturmorgon intervjuade Gunilla Wetterling i direktsändning lördag 9 maj, och SVT:s regionala program Nyheter Öst sände ett reportage om Rapphöneträffen 18 maj. Läs [rapporten](#).

Rapphönan Gästrikland bildades i maj, i samband med en exkursion som Gävle Fågelklubb anordnade med Gigi som inbjuden ledare. Cecilia Olsson tog initiativet. Ett 40-tal kvinnor slöt upp – ingen visste att det fanns så många fågelintresserade tjejer i området! Media bevakade tilldragelsen.

Rapphönan deltog för sjätte året i rad på Falsterbo Bird show, 4-6 september, med Rapphönan Skåne som värd för montern. Rapphönan Evy Blom, Skövde, som arbetat ideellt som BirdLife-volontär i många år, fick utmärkelsen Årets Silvertärna.

Evy Blom.

2016

Eva blev den första kvinnliga redaktören för *Fåglar i Stockholmstrakten*, Stockholms Ornitologiska Förenings tidskrift, sedan denna började utkomma 1972. StOF är en av BirdLife Sveriges två största regionalföreningar.

Rapphönan debuterade i skönlitterär form i maj, på så sätt att nätverket kom med i deckaren *Fågelskådaren* av Christina Olséni och Micke Hansen.

I augusti briserade årets stora nyhet: SVT spelade in realityserien *Fågeläventyret* på olika håll i landet, med Gigi som domare och tre tävlande skådartjejer: Elsy-Britt Schildt, Frida Johnsson och Maria Olsson.

Gigi med programledaren Martin Emtén under inspelningen.

Rapphönan Anette Barr fick utmärkelsen Årets Silvertärna för sitt engagerade arbete med att inspirera förskolor och skolor, bland annat genom boken *Naturförskola – lärande för hållbar utveckling*, som hon är medförfattare till, och ett stort engagemang i BirdLife Sveriges barnaktiviteter. Sådana anordnas också i samband med Falsterbo Bird Show 2-4 september, då priset delades ut.

Rapphönan Sara Skidell blev Årets fågelskådare, en utmärkelse som även den delades ut vid Falsterbo Bird Show. Hon fick den för sitt stora ideella engagemang, bland annat inom BirdLife Sveriges ungdomsverksamhet och Fältbiologerna.

Sara Skidell.

Ingen nationell träff anordnades detta år. Intresset för dessa träffar har bara ökat sedan starten, och det krävs en stor organisation för att kunna ta emot många deltagare. Nu började vi känna att vi nått gränsen... Uppehållet skulle vara till jubileumsåret 2019 (se sidan 16).

Årets Silvertärna Anette Barr (till vänster) tillsammans med två andra Rapphönor, Annica Nettrup och Helena Lager, på Rapphönanas mingel.

2017

Rapphönan Linköping och Rapphönan Motala bildades i januari – två lokala grupper inom Rapphönan Östergötland.

Det stora fågeläventyret sändes i SVT under vintern och väckte stor uppmärksamhet. Genom serien fick en bred allmänhet upp ögonen för fåglar!

Evas och Gigis bok *Börja skåda fågel* utkom i en ny upplaga. Boken lanserades på mässan Nordiska trädgårdar 6-9 april där BirdLife Sverige hade en monter.

Eva Hjärne, Lund, valdes in i BirdLife Sveriges styrelse vid årsmötet i Rimforsa, Östergötland, 21-23 april. Eva är engagerad i Skånes Ornitologiska Förening och medlem i Rapphönan Skåne.

Eva Hjärne.

Club300 fick sin första kvinnliga ordförande sedan föreningen bildades 1984: Yvonne Blombäck, Värmdö. Hon valdes vid det extra årsmöte som hölls 26 maj på Öland. Yvonne är inte Rapphöna, men medlem i Facebookgruppen Rapphönanans vänner.

Det stora fågeläventyret blev nominerat till Kristallen 2017 i kategorin Årets dokusåpa, men

vann dock inget pris vid galan som hölls 1 september.

Rapphönan Sussie Carlström från Uddevalla fick BirdLife Sveriges utmärkelse Årets Silvertärna, som delades ut under Falsterbo Bird Show 1-3 september. Sussie är Rapphöna och har varit engagerad i Bohusläns Ornitologiska Förening i många år.

Sussie Carlström hedrades vid årets Falsterbo Bird Show.

2018

En intervju med Gigi om Rapphönan och om det ökande intresset bland kvinnor för fågelskådning, sändes i SVT 8 april, i anslutning till ett reportage om Svensk Fågeltaxering.

Rapphönan Lotta Berg valdes till ordförande för BirdLife Sverige – den första kvinnliga ordföranden sedan föreningen bildades 1945. Hon utsågs på årsmötet i Bohuslän 14-15 april.

Lotta Berg vid årsmötet 2018.

Boken *Samlare, jägare och andra fågelskådare* av Susanne Nylund Skog, forskare för språk och folkminnen, utkom. Rapphönan nämns flera gånger i boken.

Årets Silvertärna blev Ulrika Tollgren, Kristianstad, ”som med sin generositet och kunskap är ett föredöme för alla andra skådare”. Ulrika, som fick sin utmärkelse under Falsterbo Bird Show 31 augusti – 2 september, är förstas Rapphöna och med i Rapphönan Skåne. Liksom tidigare hade Rapphönan en egen monter, bemannad av Rapphönan Skåne.

Ulrika ute i de skånska skådarmarkerna.

Rapphönan debuterade i en doktorsavhandling:

Flyktiga möten. Fågelskådning, epistemisk gemenskap och icke-mänsklig karisma (Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap vid Stockholms universitet, 2018). Skådardottern Elin Lundquist skrev avhandlingen och försvarade densamma 26 oktober. På de 229 sidorna hänvisas det åtskilliga gånger till Evas och Gigis bok *Börja skåda fågel*. Rapphöneträffen i nordvästra Skåne 2014 (se sidan 12) som Elin deltog i som en del av sitt fältarbete, nämns.

I oktober lanserades en ny hemsida för Rapphönan, framtagen av Eva, denna gång utanför BirdLife Sveriges webbsystem. Avgiften för webhotellet sponsras av Gunnar Olsson Foto.

Skärmdump på sidans övre del.

2019

12 tjejer från Rapphönan Östergötland gjorde en dagsutflykt till Stockholm för att skåda och sammanträffa med tjejer från Rapphönan Stockholm. På kvällen blev det gemensam skådarpub på Efes Taverna – och det överenskoms att anordna fler aktiviteter tillsammans!

Hela långbordet på Efes fylldes.

Rapphönan fyller 10 år, vilket firas ”på dagen”, 28 februari, med en middag där flera grundare och tidiga medlemmar av nätverket deltar. Under det fortsatta året planeras ytterligare jubileumsaktiviteter, dels en nationell träff på Öland 9-11 augusti samt arrangemang under Falsterbo Bird Show 30 augusti – 1 september.

Slutord, sammanfattning: Vad har Rapphönan betytt för fågelskådningen i Sverige?

Rapphönan har ökat jämställdheten inom fågelskådningen och vi är nära att uppfylla vår vision: att vårt nätverk ska ha spelat ut sin roll om inte annat så på nationell nivå. Vi kan konstatera följande:

- Fler kvinnor med fågelintresse har fångats upp och via Rapphönan funnit vägen in till fågelföreningarna. De lokala grupper som bildats under dessa tio år har här betytt oerhört mycket.

- Fler skådande kvinnor har blivit "sedda" och tagit plats i fågelföreningarnas styrelser, såväl på lokal/regional som nationell nivå.

- Fler kvinnor företräder fågelskådningen som intresse, både nationellt, regionalt och lokalt. Tidigare var företrädarna nästan uteslutande män. I samband med events som exempelvis Vinterfåglar inpå knuten och Fågelskådningens dag är det inte längre enbart män som uttalar sig.

Tilläggas kan att Rapphönan har bidragit till en ökad medial uppmärksamhet på fågelskådning som fritidsintresse – vilket även lockat fler män att börja skåda fågel!

En representant för dagens fågelskådare – Carina Palm, en av Rapphönan's inspiratörer.